

جلوه های نفس
در آئینه صور خیال حکیم نظامی

www.ketab.ir

مؤلف :

مهری جعفری

سرشناسه	: جعفری، مهری، ۱۳۵۴-
عنوان قراردادی	: خمه. برگزیده شرح.
عنوان و نام پدیدآور	: جلوه‌های نفس در آئینه صور خیال حکیم نظامی / مولف مهری جعفری.
مشخصات نشر	: بجنورد: گسترش علوم نوین، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۵ ص.
شابک	: 978-622-6911-93-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰ - ۶۱۴ ق - نقد و تفسیر
موضوع	: Nezami, Elias-ibn yusuf-Criticism and interpretation
موضوع	: نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰-۶۱۴ ق. خمه - نقد و تفسیر
موضوع	: شعر فارسی - قرن ۶ ق. - تاریخ و نقد
	: Persian poetry-12 th century-History and criticism
	: صور خیال در ادبیات
	: * Imagery in literature
	: نفس در ادبیات
	: Spirit in literature
شناسه افزوده	: نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰-۶۱۴ ق.، خمه. برگزیده. شرح
رده بندی کنگره	: PIR ۵۱۲۰
رده بندی دیویی	: ۸۱۶/۲۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۶۹۱۵۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

انتشارات گسترش علوم نوین

نام کتاب: جلوه‌های نفس در آئینه صور خیال حکیم نظامی
مؤلف: مهری جعفری
ناشر: انتشارات گسترش علوم نوین
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰
تعداد صفحه: ۱۷۵ صفحه
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۱۱-۹۳-۱
قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، م انقلاب - خ اردیبهشت - بن بست توحید - پلاک ۲

واحد ۲ - برابند پویش

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
فصل اول.....	۱۱
مقدمه.....	۱۱
تعاریف عملیاتی.....	۱۸
فهرست نشانه های اختصاری.....	۱۹
فصل دوم:.....	۲۱
کلیات و تعاریف.....	۲۱
تعریف نفس از دیدگاه اهل لغت.....	۲۱
معانی نفس از دیدگاه قرآن.....	۲۲
انواع نفس در قرآن.....	۲۵
انواع نفس در صورخیال.....	۲۷
معرفت نفس کلید معرفت حق تعالی است.....	۲۷
چگونه باید نفس را تربیت و چهار کید؟.....	۳۳
چگونه می توان با نفس اماره مبارزه کرد؟.....	۳۴
قرآن درباره ی هوای نفس چه می گوید؟.....	۳۵
صورخیال.....	۳۶
صورخیال و پیشینه ی آن در شعر فارسی.....	۳۸
بررسی صور خیال در انواع شعر فارسی.....	۴۳
سادگی نخستین صور.....	۴۸
تقسیم بندی خیال.....	۵۰
انواع صور خیال.....	۵۱
صور ابداعی شاعر.....	۵۲
ایماژ(تشبیه،استعاره،کنایه،مجازونماذ).....	۵۳
پیشینه ی عملی این مطالعه.....	۵۵
آشنایی با حکیم نظامی.....	۵۷
جهان بینی نظامی.....	۵۷
اندیشه، اخلاق و عرفان نظامی.....	۵۷
لقب آئینه غیب.....	۶۳

۶۴	جایگاه نظامی در ادبیات منظوم فارسی
۷۷	فصل سوم :
۷۷	روش مطالعه
۷۷	مقدمه و روش انجام مطالعه
۷۸	روش گرد آوری اطلاعات
۷۹	فصل چهارم:
۷۹	جلوه های نفس در آئینه ی صور خیال نظامی
۷۹	مقدمه
۷۹	چگونگی حضور نفس در اندیشه و زبان نظامی
۸۰	حضور نفس در پنج گنج
۸۰	گنج اول : مخزن الاسرار
۸۳	صور خیال و نفس در مخزن الاسرار
۸۶	صور خیال و نفس اماره در مخزن الاسرار
۸۸	صور خیال و نفس لوازمه در مخزن الاسرار
۹۳	شخصیت یافته
۹۴	صور خیال و نفس مطمئنّه در مخزن الاسرار
۹۶	گنج دوم : خسرو و شیرین
۹۸	صور خیال و نفس اماره در خسرو و شیرین
۱۰۶	صور خیال و نفس لوازمه در خسرو و شیرین
۱۰۹	گنج سوم : لیلی و مجنون
۱۱۴	صور خیال و نفس اماره در لیلی و مجنون
۱۱۵	صور خیال و نفس لوازمه در لیلی و مجنون
۱۱۶	صور خیال و نفس مطمئنّه در لیلی و مجنون
۱۱۸	گنج چهارم : هفت پیکر
۱۱۸	اهمیت هفت پیکر
۱۲۳	صور خیال در هفت پیکر
۱۲۹	صور خیال و نفس اماره در هفت پیکر
۱۳۶	هفت وادی ماهان :
۱۴۰	صور خیال و نفس لوازمه در هفت پیکر
۱۵۳	صور خیال و نفس اماره و لوازمه در هفت پیکر

پیشگفتار

این کتاب با موضوع جلوه‌های نفس در موضوعات تشبیه، استعاره، کنایه، مجاز و نماد در خمسه‌ی حکیم نظامی انجام گرفته است.

حکیم نظامی در عرفان و سیر وسلوک، یکی از پیشوایان بزرگ و دارای مراتب بلند است. او با ریاضت، نفس را رام ساخته و صاحب همت بلند گردیده است و کوشش دارد با کلام ویژه و شاعرانه خویش و با توسل به انواع داستان‌های تاریخی و تمثیلی جلوه‌های نفس را با نیروی تخیل بسیار قوی و مطبوع نمایان سازد.

روح آدمی قابل هرگونه پرورش و تربیت و یا انحراف و کج‌روی است، هرکس می‌تواند روح خود را از آلودگی‌ها برکنار داشته و آن را به سوی کمال رهنمون سازد. این مطلب از اشعار حکیم به وضوح قابل درک است، زیرا وی صدرنشین رده بندی شعرا برحسب تنوع و تعداد صورخیال است، و با ایجاد ترکیبات خاص و استفاده از صور خیال و به کاربردن تشبیهات و استعارات بسیار زیبا و نو، نفس اماره، لوامه و مطمئنه را به تصویر کشیده است، که

در این پژوهش تجلی هر کدام در صور خیال حکیم نظامی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. که بسامد نفس در پنج گنج حدود ۲۳۶ مورد بوده که مجاز بیشترین درصد کاربرد را داشته است و بعد استعاره، کنایه، نماد و شخصیت یافته. لازم به ذکر است که خلق ترکیب‌های تازه کار ابداعی نظامی است. و در دوره‌های قبل وجود نداشته است. کل هفت پیکر او استعاره است که با ترکیب‌های نو و دلپسند تصویرهای زیبا خلق نموده است. و همه‌ی عالم را در هفت اقلیم به نمایش درآورده و نفس را در قالب تمثیل در یک هیئت عرضه کرده است.

انسان با تفکر در آن‌ها می‌تواند نفس را به بند کشیده و به خودشناسی که مقدمه خداشناسی است برسد.